

Innspill flom- og skredmelding

Fra Tromsø kommune

Innledning

Tromsø kommune viser til invitasjonen fra Olje- og energidepartementet til å komme med innspill i til ny stortingsmelding om flom og skred.

Tromsø kommune et ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet, samt har en beredskapsplikt som myndighet innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver for andre aktører. Gjennom beredskapsplikten skal kommunen være kjent med farene knyttet til flom og skred som kan ha betydning for kommunen og jobbe med å unngå tap som følge av dem.

Tromsø kommune er godt kjent med naturfare da vi har mye historikk knyttet til snøskred og kontinuerlig jobbet for å forhindre ulykker knyttet til bebyggelse i mer enn 20 år. Topografien til kommunen er også av en slik karakter at det er begrensede områder hvor man kan bygge uten å være utsatt for forskjellige skredtyper.

Tromsø har også flomproblematikk, selv om det ikke er på samme måte som de store vassdragene på Østlandet. Det er flere mellomstore elver som tidvis skaper problemer for kommunen. I tillegg resulterer perioder med kraftig nedbør at vi får hendelser knyttet til den bratte topografien som finnes mange plasser i kommunen.

At kommunen har store utfordringer med naturfare, og jobber mye med dette i det daglige gir oss et godt grunnlag for å uttale oss om problemstillinger innenfor meldingens virkeområde.

Innspill

- Håndtering av naturfare må sees i et helhetlig perspektiv, og må henge sammen med andre forhold som jobbes med. Topografien legger naturlige begrensninger for stedsutvikling, og derfor bør man forsøke å lage løsninger som hindrer skade fra naturfare som ikke går på bekostning av muligheten til å utnytte arealene til andre formål. Sikringstiltak langs elver kan for eksempel være med på å legge til rette for gode friluftsområder. Meldingen bør si noe om hvordan man skal jobbe med håndtering av naturfare i et helhetlig perspektiv.
- For en helhetlig håndtering av naturfare er det også viktig at ansvarslinjene mellom de forskjellige myndighetene og aktørene er tydelige. Kommuner er ansvarlig myndighet på lokalt nivå og har en rekke ansvar i lys av denne rollen, men ansvarslinjene mellom lokale, regionale og nasjonale myndigheter når det kommer til forebygging og håndtering naturfare er uklare, og praktiseringen av dette virker å være inkonsekvent. Noen steder gjennomfører statlige myndigheter sikringsprosjekter og andre risikoreducerende tiltak, men andre ganger må kommunene selv stå for dette selv.
- Det kommer heller ikke klart fram hvem som dekker kostnadene knyttet til krisehåndtering av naturhendelser.
- Meldingen bør si noe om hvordan lokalt nivå skal jobbe med naturfare og klimatilpasning. Dette krever spesialkompetanse som kan være vanskelig å få tak i for alle kommuner. Enten bør det være føringer for hva som forventes at alle kommuner har selv, eller så bør ansvaret delegeres til andre myndigheter. Kanskje bør fagmyndighetene styrkes slik at de kan være en rådgivende og støttende rolle til alle kommuner, eller så må kommune-sektoren styrkes på dette området. Storbyene må kanskje ta en større rolle regionalt, men da må det ekstra bevilgning til for å få til dette.

- Meldingen bør komme med noen klare føringer for nå man skal bygge permanente sikringsløsninger og når andre risikoreduserende tiltak skal iverksettes. Fysisk sikring er svært kostbart og krever vedlikehold, men organisatoriske risikoreduserende tiltak er mindre kostbart og er mindre permanente i den forstand at man kan avslutte dem hvis behovet forsvinner eller at «faren flytter seg».
- Det ble bygget mye før de strenge kravene kom, eller før vi hadde god kunnskap om hvor det var utsatt. Meldingen bør gi klare føringer for hvordan man skal håndtere denne infrastrukturen.
- I dag er det ganske strenge krav knyttet til utbygging av ny infrastruktur opp mot naturfare slik at ny infrastruktur bør ikke blir utsatt. Viktigheten av tett oppfølging av fagmyndigheter og god kontroll gjennom innsigelse i planprosesser er særdeles viktig i dette arbeid. I tillegg er det viktig med gode finansieringsløsninger slik at man kan kartlegge hvor det er utsatt å bygge.
- Mange områder deler på felles problemer. I lys av det er det hensiktsmessig å samarbeide om ressurser og løsninger på tvers av kommunegrensene. Meldingen bør si noe om hvordan et slikt samarbeid bør være.
- Naturen er uforutsigbar og kompleks. Det er tvilsomt at man skal klare å forutse og forhindre alle mulige naturhendelser. Det er viktig at det er et godt beredskapsapparat som er klart til å håndtere det. Meldingen bør si noe om hvordan denne beredskapen skal dimensjoneres på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå og hvor ansvarslinjene går.
- De hendelsene som skaper størst utfordringer for samfunnet er de som skjer samtidig. Med klimaendringene kan man forvente at effekten av samtidige hendelser skaper et mye mer komplekst risikobilde som er vanskeligere å håndtere. Våtere og ville vær vil skape større problemer med stormflo, flom og skred fra bratt terreng. I tillegg vil vi trolig se mer av farer som kommer av regn og varme på vinteren, da spesielt sørpeskred og isgang i elver.